

TIP 3

BEOORDEEL ZO OBJECTIEF EN CONSEQUENT MOGELIJK

WAT VOORAF GING?

TIP 1

Bepaal wat u wilt weten/meten: in welke situaties heeft uw student Nederlands nodig (nu of eventueel in de toekomst)?

TIP 2

Bedenk een functionele toetstaak op basis van een concrete situatie: wat moet uw student in de verschillende situaties en dus ook in de toets kunnen doen met taal? Laat uw vragen en opdrachten aansluiten bij concrete en realistische situaties.

TIP 3: BEOORDEEL ZO OBJECTIEF EN CONSEQUENT MOGELIJK

TOETSDOEL EN BEOORDELING

De manier van beoordelen hangt heel sterk af van het doel van de evaluatie.

1) Wat is het doel van uw evaluatie?

- Ik wil weten of mijn studenten bepaalde taaltaken tot een goed einde kunnen brengen of niet. Mijn studenten kunnen zakken of slagen.
- Ik wil wat meer gedetailleerde informatie halen uit de evaluatie. Ik wil een diagnose stellen: op welk vlak is de taalvaardigheid van mijn studenten goed en waaraan kan nog verder gesleuteld worden?
- Ik heb nog een ander doel voor ogen, namelijk:

In deze toetstip zullen we stilstaan bij een evaluatie waarbij het doel is te kunnen vaststellen of studenten zakken of slagen voor een bepaalde toets(taak).

Toetsen of evaluatie-instrumenten die diagnostisch of voor andere doeleinden gebruikt kunnen worden, komen in volgende toetstips aan bod.

TAALVAARDIGHEIDSEISEN/DOELSTELLINGEN EN BEOORDELING

Om zo consequent en objectief mogelijk te beoordelen is het belangrijk dat u gelijktijdig met de ontwikkeling van de toets(taak) een beoordelingsmodel of scoresleutel opstelt waarin bij elke vraag en opdracht heel duidelijk en ondubbelzinnig wordt aangegeven wat een goed antwoord is, hoeveel punten dat oplevert en wat als een fout antwoord wordt beschouwd. Niet alleen u maar ook anderen kunnen de toets dan volgens dezelfde criteria objectief en consequent scoren. Het beoordelingsmodel geeft heel precies aan wat goed en wat fout is en laat zo weinig mogelijk ruimte voor interpretatie en subjectiviteit.

Het opstellen van een beoordelingsmodel gebeurt niet alleen gelijktijdig met de ontwikkeling van een toetstaak, maar ook op basis van dezelfde informatie als die toetstaak. De vragen die werden gesteld in toetstip 1 zijn ook voor de beoordeling belangrijk: Wat wil ik meten/weten?

In welke situaties hebben mijn studenten Nederlands nodig en wat moeten ze in die situaties met het Nederlands kunnen doen?

2) Op welke informatiebronnen kunt u zich baseren bij het opstellen van beoordelingsmodellen?

- De taalvaardigheidseisen of doelstellingen die ik bij het begin van een cursus zelf heb opgesteld voor mijn cursistengroep.
- De taalvaardigheidseisen, de doelstellingen of de leerplannen die binnen mijn instelling gebruikt worden.
- De doelstellingen zoals ze beschreven staan bij de lesmethode die ik gebruik.
- De taalvaardigheidseisen die horen bij een examen waarop ik mijn studenten voorbereid (bv. de profielbeschrijvingen van de CNaVT-examens).
- Andere informatiebronnen, namelijk:

Deze informatiebronnen kunnen u helpen bij het opstellen van een beoordelingsmodel. Twijfelt u bijvoorbeeld hoeveel aandacht u bij de beoordeling zult besteden aan spelling en hoe zwaar u bepaalde fouten gaat laten doorwegen in het eindresultaat, grijp dan terug naar de vooropgestelde doelstelling van de taak. In een toetstaak waarin u wilt meten of uw studenten in staat zijn notities te maken van de meest relevante punten in een hoorcollege, zal het selecteren van relevante informatie belangrijker zijn dan spelling. Dit evenwicht zou terug te vinden moeten zijn in de beschrijving van de doelstelling, in de toetsopzet en instructies van de toetstaak én in het beoordelingsmodel. Bij een toetstaak waarin gemeten wordt of een student een sollicitatiebrief kan schrijven zal de aandacht voor spelling wél beklemtoond worden, zowel in de beschrijving van de doelstelling als in de toetstaak als bij de beoordeling.

TOETSOPZET EN BEOORDELING

De manier waarop een toets beoordeeld kan worden, hangt heel sterk samen met de toetsopzet. Gesloten taken waarbij de student bijvoorbeeld meerkeuzevragen moet beantwoorden¹, zijn heel makkelijk scorebaar. Bij open taken waarbij de student bijvoorbeeld een e-mail moet schrijven² of een gesprek moet voeren³, is dat moeilijker. Wat moet de student minstens schrijven of zeggen? Hoe kunt u scoren als de student andere antwoorden geeft dan u had verwacht? Welke vormeisen stelt u aan de taalproducten van uw student? Enzoverder.

Probeer bij de beoordeling van een toets en bij het toekennen van de scores de invloed van toevalligheden of subjectieve factoren zoveel mogelijk te beperken. Zo wordt iedere beoordelaar van bijvoorbeeld schriftelijke werkstukjes wel geconfronteerd met twijfels of hij/zij het werkstukje van de eerste student op dezelfde manier beoordeelt als dat van de vijftiende student.

Kies voor het beantwoorden van de volgende vraag een voorbeeld:

- een toetstaak die u zelf al ooit hebt gebruikt en beoordeeld;
- een toetstaak die u zelf ontwikkelt en waar u nog een beoordelingsmodel bij moet maken;

¹ Zie op www.cnavt.org bijvoorbeeld de toets taken van het CNaVT-voorbeeldexamen PMT deel A.

² Zie op www.cnavt.org bijvoorbeeld de toets taken van het CNaVT-voorbeeldexamen PPT deel B taak 2.

³ Zie op www.cnavt.org bijvoorbeeld de toets taken van het CNaVT-voorbeeldexamen PAT deel C taak 2.

- een toetstaak uit de CNaVT-toetsenbank (via www.cnvt.org);
- een toetstaak uit de CNaVT-voorbeeldexamens (gratis down te loaden van www.cnvt.org).

3) Welke aspecten van taalvaardigheid zoudt u opnemen in het beoordelingsmodel bij de gekozen toetstaak?

- Inhoud
- Woordenschat
- Grammaticale correctheid
- Spelling
- Structuur en samenhang
- Tempo
- Uitspraak
- Stijl / register
- conventies
- Andere: ...
- ...
- ...

4) Zoudt u deze aspecten in het beoordelingsmodel gedetailleerd beschrijven? Zo neen, waarom niet? Zo ja, hoe? Beschrijf eventueel hieronder. U kunt ook uw gekozen toetstaak met gedetailleerd beoordelingsmodel naar ons terugsturen voor feedback.

Om een beoordelingsmodel op te stellen dat zo weinig mogelijk ruimte tot interpretatie en twijfel laat, kunnen de volgende tips uit het Stappenplan Toetsing helpen:

- Bekijk na een eerste afname van de toets de antwoorden die mogelijk leiden tot twijfel: is het een goed of een fout antwoord? Bijvoorbeeld: u vraagt studenten schriftelijk hun mening te formuleren over een bepaald onderwerp. Sommige studenten beschrijven eerder objectief de situatie zonder expliciet hun mening te formuleren. Rekent u hun antwoord goed of fout? Zorg ervoor dat uw beoordelingsmodel in deze gevallen strikt aangeeft wat u als een goed en wat u als een fout antwoord moet beschouwen.
- Geef per vraag en opdracht voorbeelden van goede en foute antwoorden.

VANAF SEPTEMBER IN DE TOETSTIP

Heel wat aandachtspunten en vragen zowel over toetsopzet als over beoordeling zijn in de toetstips onvoldoende of nog niet behandeld:

- Hoe bewaak ik de samenhang tussen toetsopzet en beoordeling (bv. in de instructies die ik aan mijn studenten geef)?
- Welke informatie geef ik op voorhand aan mijn studenten over de beoordeling? Hoe gaan zij om met die informatie?
- Hoe interpreteer ik resultaten? Hoe communiceer ik hierover met mijn studenten?
- Enzoverder.

Vanaf september ontvangt u opnieuw toetspost en kunnen bovenstaande en andere punten aan bod komen.

Vragen, opmerkingen en suggesties?

Opmerkingen over toetstip 3:

Suggesties voor volgende toetstips:

Inhoudelijke opmerkingen over evaluatie in het algemeen:

Praktische bemerkingen over de toetspost:

Voor vragen & reacties één adres:

het CNaVT-secretariaat

Certificaat Nederlands als Vreemde Taal

Blijde-Inkomststraat 7

B-3000 Leuven

België

0032 (0) 16 53 55 16

cnavt@arts.kuleuven.ac.be